

Визия за развитие на къмпинг туризма в България

1. Общи определения

- „Къмпинг туризъм“ най-общо казано е дейност, която се извършва на открито сред природата, включваща отдих и възстановяване и /или практикуване на всякакъв вид туризъм по смисъла на закона, с използване на къмпинг оборудване-кемпер, каравана, палатка и др., на места, специално пригодени за това и / или на които няма изрична забрана (свободно къмпингуване). Тази дейност се извършва при спазване правилата за опазване на околната среда, защита на биоразнообразието и тези, установени със специални закони и се извършва по начин, който не влошава състоянието на терените /зоните/, местностите и не причинява вреда на собствениците или обществото. Този вид туризъм е най-близо до природата и във всички случаи, когато се практикува отговорно, не оставя отпечатък сред природата.

- Къмпингуване (англ. Camping) или къмпирание е рекреационна дейност, която се извършва на открито сред природата. Най-общо казано практикуващите този вид дейност напускат развитите урбанизирани райони, за да прекарат времето си сред природата в естествената и среда, за да почиват, да се възстановяват, да получат удоволствие и наслада, физически и духовно. За да се нарече къмпирание, то трябва да се прекара поне една нощувка на открито, с което този вид почивка се разграничава от дневните излети, пикници и др. сходни близки рекреационни форми на отдих.

Дейността къмпингуване може да се практикува целогодишно.

Забележка: Караванинг - Разновидност на къмпирането, при което за целта се използва каравана или мото-каравана (кемпер)!

Къмпирането е друг използван термин за къмпингуване, включва подслон под открито небе в палатка, каравана, кемпер или временна/ преместваема лека постройка. Нататък ще ползваме и двете форми, като те обозначават една и съща дейност.

2. История

Къмпингуването като дейност за отдих и възстановяване започва да става популярна в началото на 20-ти век. С времето този вид туризъм се разраства като демократична и разнообразна дейност. Модерните къмпингуващи посещават най-често райони като публични природни резервати, национални и регионални природни паркове и зони, райони на дивата природа, както и комерсиални къмпинги (в България под къмпингуване се познава именно тази последната форма на обширното иначе понятие). Къмпингуването е форма на отдих, практикувана от много детски и младежки организации по света, каквито

са скаутските организации например, които възпитават подрастващите на увереност в собствените си възможности, на работа в екип и опазване на природата.

В къмпингуването могат да се включват разнообразни дейности. Къмпингуващите варират от такива, които излизат сред дивата природа с минимални средства за оцеляване (Survivalist campers) докато кемпер-пътешествениците пътуват, снабдени със собствено електричество, отопление, санитарно-битови и др. удобства. Къмпингуването може да бъде комбинирано с алпинизъм и туристически походи и често с практикуване на различни дейности на открито като кану-каяк, катерене, риболов, лов или друга форма на спорт и др.

Няма универсална дефиниция, определяща еднозначно какво е и какво не е къмпингуването. То отразява като цяло комбинацията от стремежа и естеството на дейностите, които къмпингуващите практикуват. Детският летен лагер (лагер = къмпинг) със столово хранене и настаняване в масивни постройки може и да съдържа елемента на къмпинг, но не съдържа в себе си духа и смисъла на къмпингуването, както то се подразбира в широкия си смисъл. Подобен е случаят на бездомниците, чийто живот може да съдържа много елементи на къмпингуване или къмпирание, като спане на открито и приготвяне на храна на огън, но не съдържа избирателното естество и стремеж към духовна наслада от тази дейност, което е неразделна част от къмпирането! Така също културите с номадски начин на живот, с отсъствие на постоянни жилища не могат да се причислят към къмпиращите, това е просто техният начин на живот.

Много къмпингари предпочитат да почиват на малки групи с приятели. Такива групички организират заедно пътуванията и почивките си през годината, което дава възможност на хора със еднакви интереси, но от различни географски райони на страната и Европа да се събират заедно. Това позволява на цели семейства да образуват едни малки организирани общества, а децата създават приятелства за цял живот. За да се подпомага тази социална група, съществуват големи организации и сдружения като британските Caravan Club и Camping and Caravanning Club, германският Deutsche Camping-Club e.V. (DCC), френската FFCC, La Fédération des Campeurs, Caravaniers et Camping-caristes, италианската Confederazione Italiana del Campeggiatori - C.I.C. и много други. Тези национални организации имат стотици хиляди членове и също така са обединени във Международна федерация за къмпинг и караванинг FICC (www.ficc.org), на която член е и **Българската Асоциация за Къмпингуване и Караванинг - БАКК**.

3. Форми на „Къмпинг туризъм“

- Приключенски/спортен къмпинг туризъм (adventure camping)

Това е форма на къмпинг туризъм, при който хората имат състезания през деня (планинско ориентиране или планински велосипеди) и къмпират през нощта при

минимални условия. Те могат да ползват основни къмпингарски пособия като малки котлончета или барбекюта, спални чували, малки палатки.

- Къмпингуване с раница на гърба/туристически преходи (Backpacking)

В този случай се търси максимално потопяване в дивата природа. Специализираната екипировка позволява на ентузиастите едновременно да отседнат на популярни места за отдих и почивка и същевременно да достигат отдалечени, труднодостъпни места, например планински върхове и езера.

Напредъкът в технологиите прави възможно създаването на по-лека и компактна екипировка (титаниеви прибори за хранене и съдове, ултра-леки издръжливи текстилни материи, карбонови елементи от оборудването и пр.), а това допринася за повишаващия се интерес към този вид къмпирание, съчетано с туризъм и преходи. Те могат да се извършват както пеша, така и с ездитни животни като коне, мулета, ламы и пр.

- Кану-каяк къмпирание (canoe-kayak camping)

Разновидност на първия и втория вид къмпинг туризъм. В случай се носи екипировка, която може да се пренесе с малко кану или каяк, включително различни видове риболовни принадлежности, необходими за пътешествие по вода (море, езера, реки).

- Байк-къмпинг/велопоходи (bike camping)

Тук имаме комбинация от каране на велосипед, съчетано с къмпингуване през нощта, в урбанизирани или естествени природни райони. Напоследък в Европа все по-популярни стават форми на вело-туризъм при организирани многодневни преходи с колело, с осигуряване на допълнителен транспорт за пренасяне на багаж.

- Мотоциклетният туризъм (Motorcycle camping) е по-близък до байк- и вело-туризма, отколкото до авто-туризма поради ограничения обем багаж, който може да се пренесе с мотциклета.

- Авто-, офроуд и кемпер туризъм (Car, Off-Road, and Motorhome) - Тези форми на къмпинг-туризъм включват използването на превозно средство, което ги прави съвсем различни по характер и вид отдих и почивка.

- Глемпинг (Glamping)

Глемпингът (glamorous camping) е нов и развиващ се глобален феномен, съчетаващ къмпингуване при условията на хотелския лукс. Това са заможни пътешественици свикнали на лукс и комфорт, но същевременно желаещи да изпитат тръпката и спокойствието на

- Оцеляване сред природата (Survivalist camping)

Този вид къмпингуване научава практикуващите го как да оцеляват във екстремни ситуации сред дивата природа.

- Градски къмпинг (Urban camping)

Къмпинги и зони за къмпингуване се създават във и около градовете, тъй като има много желаещи да съчетават почивката на къмпинг заедно с разглеждане на градовете, които посещават.

- Летен къмпинг (Summer camping)

Когато лятото дойде за много хора, идва време за лятната отпуска и отиване на море на къмпинг. Този вид къмпирание в България е най-познат и като цяло с него се асоциира всичко, свързано с къмпинг туризма. Това обаче е само една малка част от броя хора, практикуващи къмпинг и караванинг.

- Зимно къмпирание (Winter camping)

Къмпингуването през зимата е значително по-трудно, при ниски температури, обилен сняг и пр. Този вид къмпирание обаче е много популярен сред любителите на зимните спортове и изисква добра подготовка за ниски температури, достигащи понякога до под – 20 °C. В България броят на тези къмпираници прогресивно се разраства. Той може да се извършва, освен с палатка, кемпер или каравана още и в снежни заслони и иглута

4. Места за къмпингуване

При всички случаи, както и при всички други видове туризъм, е необходима да има създадени подходящи места, зони, точки и пр. където къмпингуващите да могат да пребивават и да почиват. Тъй като видовете къмпинг туризъм, предпочитанията на практикуващите, средствата за къмпингуване и пр. са твърде разнообразни, и необходимо гъвкаво разбиране на нуждите на този вид туризъм. Без да претендираме за изчерпателност, за пълноценно къмпингуване като цяло е необходимо да се изграждат и поддържат следните обекти:

- Къмпинги (комерсиални къмпинги)

Къмпингите са регламентирани места за къмпирание, които предлагат различни по вид и качество удобства и услуги на гостите си. Къмпингарите се различават по възраст, възможности и изисквания и къмпингите се проектират така, че да предлагат огромно разнообразие от условия. Много къмпинги имат обособени зони с удобства като огнища, барбекюта, бани, тоалетни, перални помещения и помещения за измиване на съдове, зони за обслужване на кемпер и каравани, както и възможности за достъп до находящите се наблизо в района забележителности и атракциони. Естествено не всички къмпинги имат еднакво ниво на развитие на предлаганите условия. Те могат да варират от парцел земя без

нищо на него, до такива с изградена алейна мрежа, вода, канализация и ток на всяко място за къмпирание, басейни, водни и други атракциони, игрища за тенис, волейбол, баскетбол, магазини и заведения и пр.

Съществуват къмпинги за палатки, често струващи по-евтино, някои от тях осигуряващи достъп с кола, а други на пешеходно разстояние от най-близкия път или паркинг, но за достигането, на които не е необходимо да се носи наведнъж цялата екипировка за изграждане на лагер. Те са предназначени за къмпингарите, които предпочитат да нощуват под звездите само с палатка.

Къмпинги могат да се изграждат на морето, в планината, покрай водоемите, в горски или полски местности, в близост до минерални води, тоест навсякъде, където бъдещия собственик на къмпинга може да предложи удобствата необходими за един модерен къмпинг. За изграждането на къмпинг е необходимо да има минимални, но не и максимални изисквания.

Понастоящем регламентите за създаване, както и изискванията като цяло за къмпингите в България са морално и технологично остарели и се нуждаят от осъвременяване, съобразно нормите и постиженията на 21-вия век. Процедурите за изграждане на къмпинги е необходимо да бъдат съобразени с актуалното европейско законодателство и определени с различни категории от тези за други видове обекти за туризъм. В този сегмент българското законодателство сериозно изостава, като най-вече не отчита наличието на сериозния сегмент „Къмпинг туризъм“ ведно с цялостното регламентиране на вида туризъм. БАКК стои твърдо на позиция, че определянето на Къмпинг туризма като самостоятелен вид туризъм трябва да бъде приоритет на релевантните законодателни и изпълнителни органи в Р. България.

- Кемпер стоп – обособен терен/паркинг с контролиран достъп за краткотрайно пребиваване (до 72 часа) на кемпер или автомобил с каравана в близост до всякакъв вид туристическа, природна или културна забележителност, находящи се в или извън урбанизирани територии. Кемпер стопове могат да се изграждат в населени места, в непосредствена близост с пътища от републиканската или общинска пътни мрежи, бензиностанции, магазини и търговски вериги и други. Кемпер стоповете трябва да осигуряват и предлагат минимално следните услуги: наливане на чиста вода (за миене и/или питейна), изхвърляне на отпадъци (разделно или не), изхвърляне на отработена/битова вода, обслужване на химическа тоалетна от касетъчен тип. Кемпер стоп терените могат да бъдат охраняеми, осветени, с осигурен източник на електрическо захранване 220V за всеки ползвател. Настилката следва да е трайна пътна настилка осигуряваща или не целогодишен автомобилен достъп. Престоят в кемпер стоп площите ще следва да се заплаща на час престой и може да е ограничен времево от собственика при

по-голямо търсене на ползватели. Ограничаването на престоя не може да бъде по-малко от 24 часа. В кемпер стоповете могат при възможност да се изграждат и санитарни възли. Често пъти в градските райони такива кемпер-стопове се изграждат и поддържат от местните общини.

- Зона/място за обслужване на кемпер и каравана: обособена част в района на къмпинг, бензиностанция, автомивка, паркинг и други, както и специално създадено за целта място, на което има изградена инфраструктура за обслужване на кемпер и каравана. Обслужването включва пълнене на прясна/чиста вода, дрениране на битови води, място за изпразване и почистване на химически тоалетни касетъчен тип.

- Зона за отдих на кемпер и каравана – обособени места в рамките на съществуващата пътна инфраструктура, където паркирането на лек автомобил, кемпер или автомобил с прикачена каравана не е забранено с друг закон. Паркиране се допуска в рамките до 48 часа. По същество това е паркинг с възможност за по дълъг отдих пренощуване.

- Зони за къмпингуване – зони определени за къмпингуване с палатки, кемпери или каравани, в които като минимум трябва да има изградени санитарно битови условия както и места за събиране и изхвърляне на смет.

- Свободно къмпингуване – свободното къмпингуване може да се осъществява на места, на които това не е забранено с друг закон. Свободното къмпингуване се допуска в рамките на 48 часа. МПС, каравана, туристическо ремарке, палатка е в състояние на свободно къмпингуване, когато то има повече опорни точки към земята, изключвайки неговите колела, надхвърля своите габарити по талон и има извадени къмпинг принадлежности на по-малко от 20 метра от него.

Пак бихме искали да поясним, че обектите за практикуване на къмпинг туризъм могат да варират по големина, ниво на предлаганите удобства и услуги в широки граници съобразно предназначението и възможностите на терените.

5. Средства за къмпингуване

Средствата за практикуване на къмпинг туризъм са разнообразни. Те могат да варират от спален чувал и палатка, до каравана и кемпер.

- Палатка - преносимо средство за туризъм, изработено от текстил и осигуряващо временен подслон на едно или няколко лица. Не разполага с условия за обезпечаване хигиенно-битовите нужди на ползващите го. Палатките могат да са малки единични или големи за по-няколко човека или цели групи.

- Кемпер (къмпинг автомобил, мотокаравана) – специализирано МПС с туристическо предназначение, което е оборудвано така, че да осигурява условия за спане и обезпечаване хигиенно-битовите нужди на ползващите го. То е регистрирано съгласно Закона

за движение по пътищата и подлежи на всички изисквания за МПС по смисъла на закона. Масата на кемперите може да бъде до 3,5 т., както е в повечето случаи, но има и по-големи - с маса над 3,5 т. Кемперите притежават всички необходими условия за самостоятелно пребиваване без необходимост от обслужване до няколко дни. При по-дълъг престой е необходимо периодично да се снабдява с прясна вода, да се източва битовата/сивата вода, да се почиства хим. тоалетна, може да има нужда от захранване с ел.ток.

Поради естеството на този вид средство за къмпингуване, кемперите често изминават дълги разстояния от точка до точка с цел посещение на различни туристически, природни, културно-исторически и др.обекти, те нерядко нямат нужда да посещават къмпингите. За целта е необходимо изграждането на кемпер-стопове за краткосрочен престой, зони/места за обслужване на кемпери и караванаи както и зони за отдих по пътищата, описани по-горе в т.4.

Особеност на кемпера е, че той може да бъде паркиран на всяко незабранено за целта място както всяко друго МПС при условие, че на това място не се къмпингува. Тоест не се използват средства за къмпингуване като маси, шезлонги, шатри, навеси и др.

- Каравана - несамоходно, специализирано ППС с туристическо предназначение, което се придвижва чрез теглене от МПС, осигурява условия за спане и обезпечава хигиенно-битовите нужди на ползващите го. За караваните важат почти всички условия както за кемперите. Разликата е, че караваните по-често служат за позициониране на едно място с цел дълъг престой в нея, най-често за времето на годишните отпуски или дори за цял летен/зимен сезон. По време на движение, в караваната не се разрешава да има пътуващи.

По отношение на кемперите съществува общо неразбиране по отношение на целите и предназначението им. В повечето от европейските страни например, отчитайки че те въпреки габаритите и теглото си, се ползват като средство за семейна почивка, те се третират като самостоятелна категория превозно средство. За тях важат правилата за движение по пътищата без изключение, но същевременно за тях не се начисляват пътни/тол такси като за автобуси или камиони.

6. Развитие на къмпинг туризма в България

Къмпинг туризмът има бъдеще поради простата причина, че има вярна и пристрастена туристическа клиентела, която не е склонна на друг тип почивка. Абсолютно неправилно много хора считат, че къмпингарите нямат пари за хотели и затова летуват на къмпинг. Всъщност къмпингарството е начин на живот, лайфстайл, на ваканция - върху пясъка, на тревата под звездите. Бунгалото тук не се брои за "средство за подслон". Къмпингарите не са туристи с нисък бюджет и социален статус. Дори обратното. Това са

хора, които са се уморили от скъпите костюми и разговорите по мобилния телефон и предпочитат да прекарат почивката си сред природата. В повечето случаи почиващите ходят на едни и същи места от години и познават съседите си по "подвижен покрив".

Къмпингуващите обикновено са хора със сериозни професии и позиция в живота, които могат да си позволят луксозни почивки в екзотични дестинации и скъпи хотели, но избират алтернативния вариант да са близо до природата, за да се отърсят от динамичното си ежедневие. Трудно ще се определи и средната възраст на почиващите. Сред тях има от двумесечни бебета до хора на над 80 години. Всъщност къмпингуването е традиция и начин на живот. То се предава като ген в семейството, тъй като обикновено родителите приучват децата си да летуват по по-освободен начин, а те на свой ред предават щафетата на следващото поколение. Показателно е, че има хора, които от 20 и повече години опъват палатките си или паркират кемперите и караваните си на едни и същи места.

Освен това обикновено те създават и нещо като собствена общност и често организират почивките си заедно. Ако разполагат с каравана, наемат място още през пролетта, паркират я със старта на сезона, след което я ползват заедно с приятели или други членове на фамилията. Тя се превръща в дом на морето. Престоят близо до морето е минимум 10 до 20 дни (може и няколко пъти в годината) и максимум 3 месеца (стига да нямат неотложни служебни ангажименти). Все по-често има къмпингари от съседните населени места, които опъват палатката си за уикенда, сочат наблюденията на управителите на къмпингите. Понякога съществува и среден вариант - да се наеме квартира в близост до къмпинга, а през деня да се ходи на плаж там.

В последните няколко години се наблюдава сериозен ръст в броя на желаещите да практикуват къмпинг туризъм. Това кара инвеститорите и собствениците на терени и туристически обекти да преосмислят намеренията си и затова започват да се появяват нови къмпинги.

Расте и броят на кемперите, които се движат по пътищата и все по-голям интерес започва да има към този алтернативен начин на почивка. Трябва да се отчете, че къмпингарите с кемпери посещават все повече, и по-често, културни, исторически, природни и пр., национални и местни обекти. Посещават концерти, спортни и културни мероприятия и съответно броят на пътуващите с кемпери расте.

Трябва да се отчете презумпцията, че местата даващи удобства на къмпингарите са малко, а броят на желаещите да ги посещават нараства бързо. Това естествено дава да се разбере, че е необходим сериозен регламент и приоритетно да се създадат предпоставки за развитието на този вид туризъм. Не малка е ролята на местните общини, които са директен реципиент на бонусите от посещения на техните забележителности, природни феномени, езера, реки, музеи, ресторанти, магазини и пр. обекти. Българското законодателство трябва да бъде актуализирано по такъв начин, че както на национално, така и на местно ниво да бъде създадени гъвкави правила на принципа на поощряване

развитието на къмпинг туризма. Приоритет е максималното облекчаване при създаване на възможности за къмпингуване / къмпирание, изхождайки от факта, че практикуващите го сами избират този начин на почивка и съответно имат своите специфични изисквания и очаквания.

Липсата на правила и въвеждането на забрани е нещо, което отблъсква голяма част от къмпингарите и ги кара да избират други страни за своите почивки. Паралелно с това огромния брой на къмпингарите в Европа не избират България като дестинация за посещение. По този начин големия потенциал на този вид туризъм остава далеч от реализиране в нашата страна и лишава огромен брой от предлагащите туристически услуги у нас от един сериозен доход.

А интерес към къмпинг туризма определено продължава да се увеличава. Поне 10% от туристите в община Бургас например отсядат в къмпингите на нейната територия. А почиващите на територията на община Созопол, които са избрали палатка или каравана са 30% . Поради тази причина често се появяват и импровизирани места за палатки и каравани, при които проблемите с почистването след туристите се обострят още повече. Трябва да се има предвид и че профилът на къмпингуващия турист е човек, който разполага със средни доходи или по-високи, категорични са хората, които се занимават с този бизнес. Те призовават да се обръща по-голямо внимание на рекламата и на този вид туризъм.

Като цяло можем да обобщим, че едни хора виждат в къмпингуването / къмпирането възможност да се измъкнат от рутината на ежедневието и да развият своите умения свободно сред природата, а други желаят да се възползват от многобройните удобства, предлагащи се в наши дни от един модерен къмпинг. Обединяващото за всички е почивка близо природата, далеч от бетона и по начин, който е избран, а не налаган.

В това е смисълът на съществуването на **Българската Асоциация за Къмпингуване и Караванинг**. **БАКК** има ясна цел и тя е да работи за развитието и популяризирането на къмпинг туризма в България, като спомогне за създаването на ясен и гъвкав регламент и същевременно защитава интересите на своите членове и симпатизанти.

Януари 2024г.

БАКК